

ЗАГРОЗА ВПЛИВУ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ НА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Інтеграція України у світове господарство, зазначають експерти, має чотири основні виміри. По-перше – це інтеграція в міжнародні потоки товарів та послуг (цей компонент зовнішнього сектору економіки є найбільш розвиненим). По-друге – інтеграція в міжнародні потоки капіталу (процес набирає обертів, хоча у порівнянні з іншими посткомуністичними країнами Україна поки відстає за обсягами залучення прямих іноземних інвестицій, рівнем присутності іноземних фінансових установ, активністю вітчизняних компаній на міжнародних фінансових ринках). По-третє – інтеграція в міжнародний рух робочої сили, яка характеризується високим рівнем трудової міграції. І по-четверте – інтеграція в регуляторні механізми світового і регіонального рівнів.

Варто відзначити, що саме інтеграція у фінансовій сфері для України є найбільш поширеною. Серед наукових праць, у яких досліджуються проблеми розвитку національного банківського простору в умовах глобалізації необхідно виділити праці вітчизняних вчених І.С. Гуцала, А.А. Мещерякова, С.Я. Прусського та ін. Проте питання ролі глобалізації для вітчизняних банків, її наслідки для забезпечення стабільності, фінансової стійкості й надійності банківської системи України стають надзвичайно актуальними у період світової фінансової кризи.

На сьогодні досить високою є частка присутності іноземного капіталу у фінансових установах. Фінансовий сектор України — один із лідерів у залученні прямих іноземних інвестицій (19% усього накопиченого іноземного капіталу). У банківському секторі частка іноземного капіталу в загальному обсязі капіталу станом на 01.01.2008 року складала 35%, а на 01.11.2008 становить 38,1% і перевищує порогове значення межі економічної безпеки на рівні 30%. З огляду на велику частку транснаціональних фінансових корпорацій у банківському секторі України, негативний вплив світової фінансової кризи може поширюватись опосередковано — якщо материнські компанії зазнаватимуть збитків та матимуть проблеми з ліквідністю.

Основними причинами, що зумовили розгортання фінансової кризи саме у банківському секторі слід назвати такі: надмірно ризиковані операції комерційних банків; значне зростання обсягів зовнішньої заборгованості приватного сектору (до 100 млрд. доларів) внаслідок високих темпів кредитування за рахунок залучення кредитних ресурсів за межами країни, що є серйозною загрозою дестабілізації курсу гривні у зв'язку з необхідністю погашення великих обсягів короткострокового боргу (29 млрд. гривень) та у зв'язку із значним дефіцитом рахунку поточних операцій; невиправдано високий рівень

доларизації та значні зобов'язання банків в іноземній валюті; розгортання кризи ліквідності в банківській системі України, зокрема, пов'язаного з рейдерською атакою на Промінвестбанк і наростанням паніки вкладників; зростання недовіри інвесторів до фінансової системи України, що зумовило вивезення капіталу і згорання інвестицій в Україну, відсутність сприятливих умов для зростання ділової активності і розвитку підприємництва.

Основні загрози на поточний момент такі: 1. Переростання банківської кризи у промислову. У цьому аспекті слід зазначити, що процеси інвестування та розвитку вітчизняних виробництв — більше залежні від кредитування, ніж від фондового ринку. 16% інвестицій в основний капітал фінансується за рахунок кредитів. І найбільш залежними секторами є сільське господарство, будівництво, переробна промисловість, зокрема хімічна та нафтохімічна, харчова промисловість, виробництво коксу і продуктів нафтопереробки. 2. Проблема зростання іноземного капіталу і загроза втрати економічного суверенітету держави.

З метою недопущення наростання кризових явищ в банківській сфері та економіці загалом необхідно: 1. створити національний стабілізаційний фонд (як мінімум 25 млрд. гривень), кошти якого повинні використовуватись для надання кредитів для погашення й обслуговування кредитів, одержаних вітчизняними банківськими установами та суб'єктами господарювання в іноземних кредиторів, фінансування інвестиційних та інфраструктурних проектів загальнодержавного значення, кредитування проектів малого та середнього бізнесу, пов'язаних із створенням нових робочих місць. 2. Ту частину активів ризикових банків, яку нині рятує держава, необхідно націоналізувати. Ефективній діяльності банків також сприятимуть підвищення прозорості українських компаній, диверсифікація банківського бізнесу. 3. Забезпечити економіко-правове впровадження антикризових заходів, підтримку сталого економічного розвитку, а також гарантування державою соціальних стандартів населенню України.

Однак, для того, щоб відстояти свою індивідуальність і не втратити позиції у світі, на рівні Національного банку України необхідно виробити національну глобальноорієнтовану стратегію розвитку на 25-30 років. Саме у цьому документі необхідно поряд з позитивами особливо ретельно врахувати також і загрози, що їх несе глобалізація. Це повинно сприяти ефективному розвитку банківської системи України і навіть забезпечити зростання міжнародної конкурентоспроможності держави.